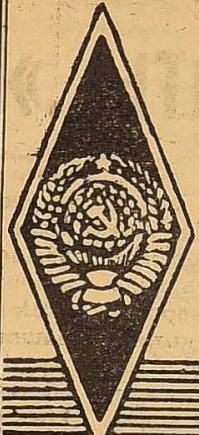

Пролетарі всіх країн, єднайтесь!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 7 (1740).

24 лютого 1989 року.

Ціна 2 коп.

Вітчизні рідній присягнули

Так проводжали в армію своїх хлопців на фізичному факультеті. Хай знімок любительський та минута літа і він буде вважатися історичною реліквією. Бо, присягнувши на вірність Вітчизні, ці юнаки стали безпосередніми учасниками справді великої історії: вони віддають молоді сили і знання ради того, щоб радянський народ мав можливість в умовах миру і безпеки творити своє майбутнє.

Добирку матеріалів «Мужають наші синові» читайте на 3-й сторінці сьогоднішнього номера.

Спортивний міст дружби

Старти здоров'я

Своїми думками з приводу свята поділилися:

Володимир КРАВЧЕНКО, голова спортради РГФ.

— Організація свята була хорошою. Програма включала багато спортивних заходів. Всі мали можливість брати участь у тих видах спорту, які їм найбільше до вподоби. До цього додам, що окрім календарів, переможцям можна було дарити на пам'ять ще фото чи значок.

Валерій ШЕВЧУК, студент II курсу РГФ.

— Згоден, що організація змагань за програмою фізичної активності Одеса—Ванкувер була задовільною. І все ж мали місце ряд недоліків. Добре було збільшити кількість змагань ігровими видами спорту: баскетболом, волейболом, ручним м'ячем.

естафет, боротьби, оздоровчої ходьби і бігу.

Хоча в цілому свято вдалося, але особливої зацікавленості з боку студентів і викладачів університету не відчувалося.

Не можу не відзначити, що в змаганнях активну участь взяли ректор університету І. П. Зелінський, проректор М. П. Коваленко, декани і заступники деканів факультетів.

Представництво факультетів на змаганнях характеризується такими даними, що водночас свідчать і про ставлення до фізичної культури і свого здоров'я:

біологічний факультет — 189 чоловік;

геолого-географічний факультет — 232 чоловіка;

історичний факультет — 50 чоловік;

механіко-математичний факультет — 201 чоловік;

факультет РГФ — 80 чоловік;

фізичний факультет — 89 чоловік;

філологічний факультет — 312 чоловік;

хімічний факультет — 130 чоловік;

юридичний факультет — 142 чоловік.

Змагання співробітників університету, за програмою «Здоров'я», проходили в спортивному залі ОДУ. Всого в спортивному тижні взяло участь 4095 чоловік.

У відповідності з програмою проводилась ритмічна гімнастика, змагання з настільного тенісу, з важкої атлетики, перетягуванню канату, міні-футболу, розважальних

мало було викладачів, хотілося б поспілкуватися з ними на спортивних майданчиках. Спортивну ходьбу і біг доцільно було б провести одноразово для всіх і на трасі уздовж берега моря. Подібні змагання корисні, бо вони нагадують про необхідність занять фізичною культурою не лише в спортивні свята, а кожного дня.

Матеріал підготувала З. БАРСЬКА, старший викладач кафедри фізичного виховання.

З тенісною ракеткою студент 2 курсу юрфаку В. Соналюк.

Фото В. ПАШУКА.

23 лютого—
День
Радянської
Армії
і Військово-
Морського
Флоту

ДО УВАГИ ВИБОРЦІВ

24 лютого ц. р. у 18.00 в актовому залі технолігічного інституту Холодильної промисловості (Петра Великого, 1) відбудеться зустріч кандидата в народні депутати СРСР І. П. Зелінського з виборцями за місцем проживання.

У МОЛОДІ— ЦІКАВІ ПЛАНІ

На черговому засіданні розглянуто і затверджено план роботи комітету комсомолу на 1989 рік, згідно з яким у лютому і березні будуть проведені культурні заходи, присвячені Дню Радянської Армії і Військово-Морського Флоту та Міжнародному жіночому дню.

27 лютого буде проведена загальноуніверситетська конференція з метою обговорення гострих проблем студентського побуту.

Значна увага буде приділена ретельній підготовці до звітно-виборних зборів, які мають пройти в первинних комсомольських організаціях у травні ц. р. У жовтні планується провести звітно-виборні збори на факультетах з таким розрахунком, щоб звітно-виборну конференцію університету можна було провести до 20 листопада.

В червні очікується підписання договорів з господарствами Одесської області про участь студентів ОДУ в осінніх польових роботах.

Учасники засідання заслухали звіт про хід комплексування студентських будівельних загонів. Гостру дискусію викликало питання про діяльність студентського наукового товариства та порядок заохочення студентів, що відзначилися в науковій роботі.

Розглянуті персональні справи. Незважаючи на клопотання комсомольського бюро історичного факультету комітет комсомолу відхилив як безпідставне прохання про відміну рішення про виключення з університету студента IV курсу істфаку В. Журила, що не склав зимову сесію в установлені строки.

Комітет комсомолу дав рекомендації для вступу до лав КПРС Д. Педаховському (співробітник університету), А. Коваленко (IV курс юрфаку), А. Яцюку (I курс філфаку).

«І сонця-правди дозрівати...»

...Вкраїна бачила не раз,
Як тії закоханці
Надвечір забували все,
Про що співали вранці.
І, взявши дар від неї,
Йшли

До іншої в гостину:
Вони не знали, що то є
Любити до загину.
Він перший за свою любов
Тяжкі достав кайдани,
Але до скону її служив
Без зради, без омані.
Усе знесла її перемогла
Його любові сила.
Того ж великого вогню
І смерть не погасила.

Так писала у вірші «На роковину», присвяченому Тарасові, його вірна учениця Леся Українка. Вона точно визначила суть людського, громадянського, поетичного характеру Шевченка, визначила те нове, що приніс він у літературі й в історію своєї Вітчизни. Справді, це був принципово новий тип письменника — ширше — новий тип особистості.

Поняття «свобода» Шевченко трактував у відповідності зі своїми революційними ідеалами непохитності, гордості й мужності перед лицем деспота. Для нього свобода внутрішня, свобода почувати, мислити й діяти так, як наказує тобі твоя совість, — вище зовнішньої свободи, життя на волі, якщо це життя пов'язане з підлабузництвом, пристосовництвом, якщо це — рабське життіння, коли людина вмирає як особистість.

Не дай спати ходячому,
Серцем замирати
І гнилою колодою
По світу вальтись.
А дай жити, серцем жити
І людей любити,
А коли ні... то проклинать
І світ запалити!
Страшно впасті у кайдани,
Умирать в неволі,
А ще гірше спати, спати
І спати на волі —
І заснути навіквики,
І сліду не кинуту
Ніякого: однаково —
Чи жив, чи загинув!
(«Минають дні, минають
ночі...»).

Сам Шевченко кожним рядом своїх творів і кожною миттою свого життя доводив свою здатність бути внутрішньо вільною, гордою й незалежною людиною, доводив, що найвище щастя — це щастя перемоги над несприятливими обставинами, це вміння вистояти за найнелюдяніші обставини. Так, він жив такою свободою, коли писав: «Караюсь — мучуся... але не каюсь!»; коли в перший же день заслання, першого ж дня солдатської муштри поклявся самому собі, «що из меня не сделают солдата», і здійснив цю клятву: «Так и не сделали. Я не только глубоко, даже и поверхности не изучил ни одного ружейного приема». Він був вільним і щасливим, бо, пройшовши крізь усі муки, приниження десятичної солдатчини, не тільки не втратив любові до життя, до людей, до прекрасного, не тільки не зачертів серцем, не зневірівся в ідеалах, але, навпаки, зміцнів у своїй вірі в найсвятіше — в поезію як головне діло свого життя, присвяченого народові; в однодумців — друзів, у вітчизну, в революцію. Тим-то, гранично широко говорячи про трагізм «невольничих літ», Кобзар усе ж завжди завершував свої вірші, писані і в Орській кріпості, й на Кос-Арапі, й в Оренбурзі, акордом віри, надії. В них постійно звучав мотив перемоги Людини — перемоги творця, патріота, революціонера.

І благав би я о смерті...
Так ти, і Україна,
І Дніпро круторегей,
І надія, брате,
Не даете мені бога

О смерті благати.
(«А. О. Козачковському». Орська кріпость, 1847).
Нехай як буде, так і буде.
Чи то плисти, чи то брести.
Хоч доведеться розп'ястися!
А я таки мережать буду
Тихенько білі листи.
(«Лічу в неволі дні і ночі». Оренбург, 1850).

Згадаймо, що Микола I, заборонивши поетові й художнику «писати і рисовать», однак, заслав його в солдати «с правом вислуги». Самодержець, очевидно, й розраховував на те, що мужицький поет і бунтар скористається з наданого йому права й перетвориться на стандартного офіцера, який, можливо, до того ж іще час від часу буде пописувати вірші, прославляючи батюшку-царя, Микола почував, мислив і діяв як типовий солдафон (не марно поет називав його «фельдфебелем-царем»), але Шевченко обрав для себе іншу можливість: залишився народним поетом і борцем за справу народу.

Його патріотизм був справді дійовим, революційним. Шевченко — патріот розкривається у відвертому визнанні («Я ти її, я так люблю Мою Україну убогу. Що проклену святого бoga, За неї душу погублю!»), і в гнівному осуді політичної пасивності, в прагненні гострим словом пробудити свідомість, перетворити раба на промадянина («Ми серцем голі долга! Раби з кокарадою на лобі, Лакеї в золотій оздобі... Онуча, сміття з помела Єго величества. Та й годі!»). Найскладніший комплекс почуттів — в обох поезіях, як і в усій творчості Кобзаря: і презирство, гнів, ненависть, і співчуття, біль, гіркота; і ніжність, і полум'я любов. В Шевченковому «люблю» відчуваємо і його «ненавиджу», відчуваємо активну, дійову натуру борця, котрий свідомо обирає собі найтяжчу долю. А в тому презирстві, в ненависті, з якими він говорить про рабську покору, приниженість відчуваємо біль серця, розуміємо, що всі найгіркіші, найнешадніші слова викликані найніжнішою любов'ю.

Коли Шевченко, говорячи про рабські начала в характері, у свідомості свого рідного народу, вживав найрізкіші, найобразливіші вирази («А теє діво, всіми кохане: У шинку покритка, а люде п'яni!», «Люди, люди! За шмат гнилої ковбаси у вас хоч матір попроси, То оддаст!»), він, безумовно, перевживав ті ж почуття, що Й. М. Г. Чернишевський, який у романі «Пролог» назвав росіян жалюгідною нацією рабів. В. І. Ленін розцінив ці слова великоруського демократа як «слова справжньої любові до батьківщини, любові, що сумує через відсутність революційності в масах великоруського населення» (Ленін В. І. Про національну гордість великоросів). Повне зібр. творів. Т. 26. — С. 98—99). Саме такою любов'ю любив український народ Шевченко. Таке розуміння патріотизму, прагнення піднести рівень національної, громадянської, людської свідомості кожної особистості, підняти громаду на боротьбу з ненависним деспотичним ладом рідного Шевченка з Чернишевським.

Після заслання Тарас Григорович входить до кола російських революціонерів-демократів як до кола найближчих, найрідніших і найдорожчих йому людей. Чернишевський і Добролюбов, Некрасов і Панасів, Михайлів і брати Курочкини — це були однодумці Кобзаря, які бачили в ньому і народного поета, і справжнього революціонера —

практика, загартованого десятирічним засланням непохитного борця. Адже саме російська революційно-демократична критика дала класичне визначення народності Шевченка як поета, котрий «вийшов з народу, жив з народом, і не тільки думками, а й обставинами життя був з ним міцно і кровно зв'язаний» (Добролюбов). Саме Чернишевський визначив роль Шевченка як основоположника нової української літератури, заявивши: «Маючи тепер такого поета, як Шевченко, малоросійська література... не потребує нічесі прихильності». Саме російський революціонер — демократ Михайлів уперше з'явив аналіз поезії Тараса Григоровича з його біографією революціонера, політичного засланця. Безумовно, критик не міг сказати про це прямо, але кожен мислячий читач, що знов обставини життя Шевченка, зрозумів автора рецензії на «Кобзар» 1860 р.: «Глибока щирість кожного вірша, кожного слова в творах Шевченка виявляється мимоволі самою собою; та ледве чи не ще задушевніше, ще гарячіше ллюстя в серце його пісні, коли знаєш усю суму долю поета».

Нарешті, згадаймо, що саме поетові революційної демократії Некрасову належать слова, якими визначене всеросійське значення життя, громадянської діяльності і творчості Шевченка: «Русской земли человек замечательный...». А Микола Курочкин у своїй промові під час похорон Шевченка в Петербурзі поставив його в один ряд із кращими синами Росії, борцями за справу народу. «Ще одна людина, що належала до високої сім'ї обранців, котрі висловили за народ найсвітліші його вірування, що вгадала найзаповітніші його бажання й передала все це невмираючим словам, — закінчилася гірке життя своє, сповнене боротьби за переконання й усіяного роздрустя...».

Головною темою Шевченко-вої творчості завжди була тема щастя людини. Відсутність щастя, гармонії між умовами життя й духовною красою народу породжувала в нього гіркі роздуми:

Дівча любе, чорнобриве
Несло з льюху пиво.
А я, глянув, подивився —
Та аж похилився...
Кому воно пиво носить?
Чому босе ходить?
Боже сильний! Твоя сила
Та тобі ж і шкодить.

Цей конфлікт, вважав Шевченко, може бути розв'язаний тільки революційним шляхом. Тому-то ніжній співець любові, жіночої краси, справжній гуманіст, він умів живописати революцію як нещадну розправу з ворогом: «І на хресті отім без каті і без царя вас, біснуватих, розпнуту, розірвуту, розіпнуту і вашей кровію, соки, собан напоїть».

Його ніжність і його нещадність ішли поруч із глибоко філософською думкою про майбутнє суспільства, засноване на принципах людяності, любові, настільки ж органічної і щирої, як любов матері й сина: «Буде син, і буде мати, і будуть люде на землі».

Високий соціально-етичний ідеал Кобзаря ріднить його з нами, людьми суспільства, де всі сили, вся творча енергія, як ішлось про це на ХХV з'їзді КПРС, спрямовані на те, щоб зберегти і примінити «найкращі якості такого унікального мешканця Всесвіту як Людина».

Е. ПРІСОВСЬКИЙ,
доктор філологічних наук
зас. кафедрою
української літератури

Непомітно минули зимові канікули і знову розпочалося напружене студентське життя: лекції, семінари, всілякі контрольні перевірки. І, звичайно, самостійна робота, яка в умовах чіткої організації і взаємної вимогливості викладача і студента набуває особливого значення.

Не гають даремно жодної хвилини студентки IV курсу мехмату Наталія Сквірська та Лада Горєславська. Їх часто можна бачити в дисплейному класі за виконанням лабораторних робіт. Дівчата впевнені, що практичні навички, набуті під час самостійної роботи, їм неодмінно згодяться у майбутньому.

Фото В. ПАШУКА.

КОРОТКИМ РЯДКОМ

21 лютого в актовому залі аудиторного корпусу відбулося урочисте засідання з нагоди 71-ї річниці Радянської Армії і Військово-Морського Флоту.

З вітальним словом до учасників вечора звернувся начальник військової кафедри полковник А. А. Більський. Вечір завершився святковим концертом студентської художньої самодіяльності.

Відкритий лист до профкому ОДУ

В середині січня я провів три пари в холодній аудиторії, в якій температура була градусів 10, не більше, після чого захворів на ангину і тиждень перебував на лікарняному листку. Чи міг я не проводити заняття при такому холоді, і чи існують, взагалі, якісні нормативи температурного режиму в аудиторіях?

Чи існують граничні норми тижневого аудиторного навантаження викладача? В середній школі — це 18 годин на тиждень (з додатковою оплатою годин, що перевершує норму).

У деяких викладачів нашого факультету по 30 і більше годин занять на тиждень (без будь-якої додаткової оплати). Чи допустимо це?

На кафедрі я відповідаю за «недоїзд» студентів за призначеним. Що значить «відповідаю»? Я виявив, що частина студентів працює не в тих школах, куди вони були направлені, деякі змінили професію, одна студентка взагалі не працює, знаходитьться на утриманні чоловіка. Які санкції я можу вжити до «недоїхавших», і які заходи можуть бути вжиті стосовно мене за їх «недоїзд»?

На кафедру надійшло розпорядження про те, що викладачі зобов'язані щотижня відвідувати студентські гуртожитки, а результати відвідування фіксувати у спеціальному журналі. Я зовсім не проти, а досить-таки за те, щоб час від часу, коли я вважатиму необхідним і доцільним, відвідувати студентів у гуртожитку — у випадку хвороби студента, їх скарг, чи у разі запрошення на чашку чаю і таке інше. Мене цікавить правомірність розпорядження про обов'язковість відвідувань гуртожитку, і які санкції чекають на мене, якщо я його не виконаю.

Вважаю, що порушені мною питання, різні за значимістю, цікавлять і інших викладачів, і тому прошу профком дати відповідь на них через газету.

Д. МАЛЯВІН,
доцент кафедри граматики
англійської мови факультету РГФ.

Наш коментар

Питання, порушені доценом Д. В. Малявіним, не нові. Вже не один рік на різних кафедральних нарадах, засіданнях ректорату і парткому ми чуємо про них в різних інтерпретаціях. Погоджуємося, співчуваємо, обірюємося, апеляємо до директив і наказів, але зрешень — ніяких.

А втім на президії профкому ці болючі проблеми, очевидно, не тільки обговорювалися, але й приймалися з них відповідні рішення. Газета пропонує опублікувати ці рішення, щоб довести їх до відома всіх викладачів і співробітників університету.

Как всенародный праздник отмечается у нас в стране День Советской Армии и Военно-Морского Флота. Ветераны Великой Отечественной войны и Советских Вооруженных Сил, воины-интернационалисты, ветераны труда — мужчины и женщины, не щадившие своих сил, а порой и жизни во имя Победы и спокойствия на земле, гордятся причастностью к доблестной славе нашей истинно народной армии.

Как убедительное проявление политики нового мышления восприняло мировое сообщество конкретные советские предложения по обеспечению прочного мира, с которыми выступил в ООН 7-го декабря прошлого года Генеральный секретарь ЦК КПСС М. С. Горбачев.

Мы — реалисты, и поэтому понимаем важность и необходимости качественных преобразований Советских Вооруженных

Сил. Все, что создано народом, должно быть надежно защищено. Это глубоко осознают сегодня воины армии и флота. Доблестным ратным трудом они приумножают героические традиции Советских Вооруженных Сил. Адреса подвигов известны: заоблачные космические высоты, океанские просторы, учебные полигоны, Чернобыль, Армения, а до недавнего времени — Афганистан.

В боевом строю находятся сегодня сотни молодых воинов — вчерашних студентов нашего университета. Об их армейской жизни можно судить по фрагментам из писем, которые любезно предоставил редакции зам. декана физического факультета Кузьма Михайлович Копейка.

МУЖАЮТ

Здравствуйте, уважаемые Кузьма Михайлович и Георгий Гаврилович!

Пишет вам бывший студент I курса физического факультета Д. К. Рапчинский.

В настоящем время служу на флоте. Стал я старшиной I статьи. Поставил перед собой цель — стать отличником ВМФ и первоклассным специалистом. И этой цели я достигну, будьте уверены.

Очень горжусь, что я учился на I курсе именно на физическом факультете нашего университета. Те знания и умения, которые я получил за I курс, очень и очень пригодились. Скажу даже больше — жалею, что не всегда учился по своим возможностям. Иногда, в свободное время помогают военнослужащим, увольняющимся весной в запас, готовиться к вступительным экзаменам в вузы. Очень радует, что могу им помочь в этом.

В своем письме хотел бы обратиться ко всем студентам ОГУ, которым предстоит еще служить: цените труд и старание преподавателей. Те знания и умения, которые они дают, так необходимы в армии и особенно на флоте. От знаний и подготовленности, умения мыслить иногда зависит судьба флотских экипажей и успех выполненных боевых задач. Честно скажу, я бы сейчас с удовольствием учился бы и учился.

Выражая Вам, Кузьма Михайлович и Георгий Гаврилович, свою признательность за то, что Вы, не жалея усилий, учили меня и всех нас своей профессии. Также хочется поблагодарить нашего куратора доцента Алтоиза Бориса Анатольевича за те знания, которые он мне дал.

Только флот может из человека сделать что-то, преобразить его и изменить. Только на флоте по-настоящему взвешиваешь все стороны жизни.

С уважением, старшина I статьи Рапчинский Д. К.

Здравствуйте, уважаемый Кузьма Михайлович!

Вы, наверное, уже не помните меня, потому что уже год, как я в армии. Извините, что не писал Вам так долго. Все хотели написать с постоянного места службы.

Обидно, конечно, что я стал строителем, а не связистом. Но, ничего, я уже привык здесь. Страна продвигается медленно, особенно сейчас, летом. И никто с уверенностью не может сказать, когда все будет построено. Кроме стройки мы еще ездим на местный кирпичный завод. Там складываем кирпичи в печах на лотки, чтобы удобнее было их отгрузить. Работа потяжелее, чем на стройке, поэтому ездят туда небольшими группами по очереди. А, вообще, здесь жить неплохо. Ташкент —

город большой, древний, красивый. В увольнении тут есть что посмотреть. Климат здесь пожарче, чем в Одессе,

НАШИ

но все-таки более мягкий, чем в Туркмении. Сейчас в Ташкенте средняя температура плюс 35—40°. А ребята пишут из Мары, что у них там +50—60, иногда больше. Тяжело им там, но у них хоть служба настоящая, а не наша стройка.

Но я уверен, что даже в Ташкенте отслужу хорошо, тем более, что до увольнения осталось меньше года.

До свидания, Олег Сыров.

Глубокоуважаемые Георгий Гаврилович и Кузьма Михайлович!

Наконец, урвал немного времени написать Вам. Сначала было тяжело, необычно, но уже прошел месяц службы, уже полегче, хотя, по сравнению с первыми днями, намного тяжелей. У нас день похож один на другой: подъем, зарядка, поверка, завтрак... и так каждый день, поэтому время бежит быстро. Недавно отходили трехдневный полевой выход, вернулся живой и довольный, хотя это была, конечно, не туристическая прогулка на природу.

Забайкалье — это чудо. Таких живописных сопок, неба, рассветов я никогда не видел. Лес и речка, вообще, мечта поэта.

Первый месяц я «прикальвался», но это прошло. Дико скимается сердце и тоскливо вспоминаю дом, Одессу, родное общежитие.

Я бы, наверное, вгрызся в физику, матан, теорех. Дико тянет учиться, на занятия. Но все-таки я не унываю. Ведь я с братом, мне намного легче, у нас хорошие сержанты, да и мы на хорошем счету.

Кормят здесь нормально, чувство голода никогда еще не преследовало меня, хотя однообразие еды давно уже надоело. Ну, это мелочи, дело времени. Скоро, действительно, втянусь, привыкну и жизнь станет улыбаться мне.

С уважением, ваш бывший студент, а теперь ваш защитник Игорь Рейшер.

Здравствуйте, дорогой Кузьма Михайлович! Жму крепко вашу руку. Пишет Вам студент I курса, специальности астрономия, Калита Андрей.

...Перевели меня в другую роту к старшим военнослужащим, «дедам». Как-то робко постоянно чувствую себя. Но относятся они ко мне чутко, вежливо, как говорится, с заботой. Здесь стало легче. Появилось перед завтраком свободное время.

Очень-очень сильно скучаю по преподавателям. Особенно по Ефиму Наумовичу Крамеру. Вспоминаю ваши лекции, споры с Сергеем Ивановичем

Замечательный учёный

и человек

(ПРОФЕССОРУ И. З. ФИШЕРУ — 70 ЛЕТ).

24 февраля исполняется 70 лет профессору Иосифу Залмановичу Фишеру, в течение многих лет заведовавшему кафедрой теоретической физики нашего университета, по сути дела создавшему эту кафедру как современный научный коллектив.

Иосиф Залманович пришел в ОГУ уже зрелым ученым. Его ранние работы по космологии и гравитации, выполненные в Белорусском университете, во многом предвосхитили современное развитие этой интереснейшей области теоретической физики. Позже он, со свойственной ему способностью смело меняет объект исследования, начинает заниматься физикой конденсированного и особенно жидкого состояния вещества. Именно как крупнейший специалист по теории жидкостей, один из основоположников этого направления статистической физики профессор И. З. Фишер известен мировому научному обществу.

После прихода Иосифа Залмановича на должность заведующего кафедрой теоретической физики резко повышается научный и методический уровень преподавания физики в Одесском университете, а вокруг него постепенно складывается коллектив учеников, коллег и единомышленников — то, что принято называть «научной школой».

Беззаветно преданный физике, казалось бы, ей одной — и вместе с тем тонкий знаток классической музыки; принципиальный до резкос-

ти, умеющий высказать прямо в глаза то, что он думает о человеке, отстоять свое мнение, невзирая на положение оппонентов, — Иосиф Залманович создавал вокруг себя своеобразное поле интеллектуального притяжения. Пример специалиста — физика становился для его учеников еще и примером интеллигента в точном смысле этого слова, лишенном выдуманных оттенков расслабленности и конформизма.

Иосиф Залманович прошел войну артиллерийским разведчиком — радиостолом, причем всю войну «странный» сержант имел при себе и в свободную минуту штудировал «Квантовую механику» Дирака.

В становлении нынешней кафедры теоретической физики ОГУ профессор И. З. Фишер сделал, пожалуй, главное: задал масштаб и современный уровень исследований. К сожалению, в последние годы, после тяжелой болезни, он был вынужден отойти от преподавательской работы. Однако и сейчас Иосиф Залманович не порывает связей со своими многочисленными учениками (в их числе — более двадцати кандидатов, несколько докторов наук), остается для них авторитетом, экспертом в делах научных и жизненных.

Желаем профессору И. З. Фишеру, замечательному ученному и человеку, в день его 70-летия хорошего здоровья, бодрости, спокойного и счастливого долголетия.

Коллектив физического факультета.

СЫНОВЬЯ

или другую литературу. Кузьма Михайлович, посоветуйте, с чего начать. У мамы я попросил литературу по астрономии и высшей математике, задачник Минорского. Позже возьму курс физики.

Ну, а как ваша новая подшефная группа I курса? Кузьма Михайлович, если что-то не получается, пишите. Я тоже скажу свое мнение.

Пишите, пожалуйста. Андрей.

Александр Герасимов
студент V курса юрфака.

Солдатская дружба

Кто не жил на Земле —
Тот не знает цены
Этой жизни такой
быстротечной.
Кто не видел цветов,
Не слыхал тишины —
Тот любви не оценит
сердечной,
Кто солдатом не был,
Кто в бою не бывал,
Кто не дрался с врагом, что
есть силы,
Тот солдатскую дружбу
Никогда не познал —
Не заплачет у братской
могилы.

Мне солдатская соль
С восемнадцати лет
К гимнастерке военной
пристал,
А солдатская дружба —
Ничего крепче нет —
Жизнь спасла на дорогах
Афгана.

Мы солдаты афганских
Нелегких боев,
Помнить будем военное
братьство,
Командиров своих,
Медсестер, докторов —
Это наше земное
богатство.

Помню всех вас, ребята —
Файзабад и Кундуз,
Помню бой до малейшей
детали.

И Алеша Дроздовский,
Ярослав Курууз —
Вы все сердце солдатам
отдали.

Пусть в преданье уйдет
Моя песня о вас,
О прекрасных хирургах
России.

Не считаюсь ни с чем,
Спасали вы нас,
О покое своем позабыли.

Кто не жил на земле —
Тот не знает цены
этой жизни такой

быстротечной.

Кто солдатом не был
И не видел войны —
Тот не знает о памяти
вечной.

Перестройка и комсомол Что решили в Ленинграде?

Не так давно в «Комсомольской правде» была помещена информация о проведении в Ленинграде 1-й Всесоюзной неформальной студенческой конференции. Поскольку мне предложили на зимние каникулы путевку в Ленинград, а конференция проходила как раз во время каникул, я решил принять в ней участие.

В комитете комсомола Ленинградского университета не без труда отыскал живого человека и объяснил, кто я, собственно говоря, такой. Он посмотрел на меня с удивлением и даже переспросил, откуда я. Слово за слово, за двадцать минут я расспросил его обо всем, что меня интересовало, в том числе и о жизни в университете. И что любопытно, все их проблемы в точности повторяют наши — это и военная подготовка, и общественные дисциплины, и общежития, и стройотряды, и многое, многое другое. Что же касается конференции, то он мне посоветовал поехать на ее последнее заседание и посмотреть все самому. Но добавил: не торопись говорить, что ты комсогр факультета — там этого не любят. «Неплохое начало для сюжета», — подумал я, но вслух сказал только «спасибо».

В недалеком прошлом в Ленинградском университете возникла самодеятельная студенческая группа, которая не видела проку от комсомола, но хотела делать что-нибудь полезное. Именно так возник комитет, который и решил организовать эту встречу между студентами вузов страны, чтобы и поговорить, и поспорить, а главное — узнать, кто что делает. Отношение к комсомолу у них было, в целом, отрицательное, но

мне, например, показалось, что это — от непонятной уверенности в том, что комсомолом счетом ничего не может, а наоборот всему мешает. Я попал на заседание последней секции. А всего их было шесть: 1. Военная подготовка студентов; 2. Вопросы вузовского обучения; 3. Хозрасчетные объединения студентов; 4. Вопросы самоуправления на местах, юридические права студентов; 5. Социальное положение студентов; 6. Студенческое движение, вопросы информации. Шестая секция фактически подводила итоги всей встречи, поэтому мне в известном смысле повезло.

Заседание проходило в видеосалоне. Вокруг вертелись телевизионщики, вспыхивали и гасли люстры, мощные динамики трибуны перебивали частые выступления с мест, люди приходили и уходили, зал двигался, бурлил, голосовал, ругался и спорил. Толковые мысли вперемешку с несомненной болтовней тут же вспыхивали, получая поддержку большинства. И опять — новые и новые вопросы и бесконечные попытки хоть как-то на них ответить.

Человек с дипломом, собирающий добровольные взносы для размножения резолюций, три машинистки, стучавшие за тонкой стеной, снующие люди в толстых свитерах с толстыми папками, промелькнувшее в «комсомольской ложе» лицо работника ЦК ВЛКСМ или корреспондента «Комсомольской правды» — все это сливалось перед глазами, и было трудно решить, что интереснее — слушать выступления

(Окончание на 4-й стр.).

Что решили в Ленинграде?

(Окончание.
Начало на 3-й стр.).

или просто разговаривать с этими людьми.

Так о чём же говорили? Говорили о бедах, проблемах, часто скатываясь на обсуждение до хрюкоты каких-нибудь мелочей. Говорили в основном дельные вещи — предлагали исправить бедственное социальное положение студентов, обеспечить их реальными правами, в том числе правом не только работать, но и заработать, поднять, наконец-то, престиж молодежи в нашем обществе.

Говорили долго — иногда спокойно, но чаще увлеченно. Маловато было уважения к выступающим, их часто перебивали, задавали ненужные вопросы, но все же пытались что-то решить.

Что же решили? Ну, например, решили создать и уже почти создали информационно-координационный центр (ИКЦ), который обеспечит связь между студентами всей страны. Разработали предложения по подготовке к Всесоюзному съезду студентов (который состоится, очевидно, в ноябре этого года). Создали группу по разработке проектов нормативных актов, защищающих юридические, соци-

альные права молодежи и студентов для дальнейшей передачи их в законодательные органы. Окончательно определили позицию по отношению к военной подготовке (ее основным пунктом является немедленное предоставление отсрочки от призыва в армию студентам вузов). Предложили официальным органам свою программу материальной и финансовой помощи молодым семьям со стороны государства. И многое-многое другое.

Мне особенно понравилась так называемая платформа «пяти принципов», которая стала, пожалуй, единственной попыткой за всю встречу решить чисто комсомольские проблемы. Вот она:

1. Полная добровольность всех комсомольских дел.

2. Ликвидация всех ненужных органов и организаций внутри ВЛКСМ.

3. Комсомольскую работу вести инициативными группами.

4. Ликвидация всех привилегий и наказаний за комсомольскую работу.

5. Самостоятельность первичной организации в распределении взносов.

Было на встрече и многое другое, чего я просто не услы-

шал или о чём не успел расспросить. Но официальный представитель оргкомитета пообещал, что всем желающим по их домашнему адресу будут высланы все материалы.

За четыре часа я познакомился со многими людьми, но так и не смог понять, что же их всех объединяет. Максимализм требований? Поспешность и ультимативность решений? Присущая активность? Или, может быть, просто общая цель? Но какая?

Все это время я находился в толпе людей, но все-таки постоянно чувствовал себя чужим. Это совсем не сковывало, но снимало ответственность за все происходящее. Я наблюдал за всем, что творилось вокруг меня, как будто со стороны. И мне почему-то все время казалось, что и у этих увлеченных ребят есть очень слабое место. Дело в том, что они, по-моему, сразу за многое взялись, попробовали одним махом и ответить на все вопросы, и указать пути их решения. Но, как сказал Прутков, никто не обнимет необыкновенное.

С другой стороны, кто же будет болеть сразу за все, а не только за свое собственное? Кто будет беспокоиться, ведь в стране работы невпроворот, и конца-края не видно? Кому до всего будет дело?

Такие люди тоже нужны. И как мне хочется верить, что ка-

ждый из почти двухсот участников этой большой встречи завтра, не повторяя в сотый раз слово «перестройка», встанет на свое рабочее место и будет работать.

Не нужно всем сразу — мы не бурлаки на Волге. Но, давайте решим, что делать сегодня, что завтра, что послезавтра — и будем делать.

Это, по-моему, как раз то, что нужно. Всем нам.

Н. ХУДЫНЦЕВ,
комсогр физфака.

Знакомство с Прибалтикой

Группа иностранных студентов, обучающихся на биофаке, провела зимние каникулы в Прибалтике. Наша пятидневная экскурсия началась в старой Риге. Здесь каждый памятник, каждое строение имеют свои особенности — и Домский собор с органом, и здания старинной архитектуры.

В Домском концертном зале мы слушали концерт классической музыки — Баха, Генделя и других композиторов. В этнографическом музее, расположенному в лесу, на берегу озера, мы увидели различные

национальные предметы быта: старые постройки, орудия труда, народные инструменты, одежду, украшения. Все это было собрано в разных уголках Латвийской республики, поэтому каждая постройка, каждый предмет имеют свою историю.

Наша группа посетила также город Юрмалу, расположенный недалеко от Риги, на берегу Балтийского моря. Было приятно гулять по улицам этого юного города, по берегу Балтийского моря. Очень привлекательны здесь маленькие деревянные дома, кафе. Мы познакомились с жителями, приветливыми, добрыми людьми. Не хотелось уезжать из Юрмалы.

Закончили мы свое знакомство с Латвией на выставке достижений народного хозяйства, где смогли увидеть продукцию, выпускаемую промышленностью и сельским хозяйством республики.

Возвращались в Одессу через Львов. Этот город удивил нас своей неповторимой архитектурой, множеством памятников — народному герою Ивану Подкове, первопечатнику Ивану Федорову и т.д. Но в этот город мы еще вернемся и о нем напишем более подробно.

Вега Ривас КРИСТОБАЛЬ,
студент I курса
биофака (Панама).

Атеїзм і художня література

Невід'ємно складовою частиною роботи з науково-атеїстичною освіти та вихованням радянських людей є художня література. На жаль, її величезний атеїстичний потенціал ще використовується слабко.

Одеська державна орденна бібліотека народів наукова бібліотека імені О. М. Горького поставила мету — зорієнтувати бібліотекаря, пропагандиста, лектора і широке коло читачів у різноманітті атеїстичних мотивів російської, української, інших народів СРСР літератури.

Бібліографічний вказівник літератури «Атеїстичні мотиви в художній літературі» (скл. Н. Н. Чернега. — Одеса: ОДНБ ім. О. М. Горького, 1988. — 114 с.), включає такі розділи: 1. Атеїстичні та антиклерикальні ідеї класичної літератури народів СРСР. Дониковівський період. 2. Атеїстичний потенціал радянської художньої літератури. 3. Атеїстична спрямованість зарубіжної художньої літератури на атеїстичні теми. Завершує посібник вказівник 537 імен.

До видання включенні найяскравіші твори вітчизняної та зарубіжної художньої літератури: романі, повісті, оповідання, нариси, п'єси, вірші, гуморески, в яких сильні атеїстичні мотиви.

Рекомендована література з анотаціями широко і глибоко розкриває концепцію Фрідріха Енгельса: «Особиста сутність людини набагато величінша, ніж уявна сутність різних «богів»... (Симфонія) розуму. Афоризми та вислови вітчизняних і зарубіжних авторів. Композиція Вл. Воронцова. — М.: Мол. гвардія, 1976.— С. 279. У виході в світ цінного посібника взяли участь І. М. Дузь, доктор філологічних наук, професор; А. Ф. Заречанський, кандидат філософських наук, доцент; С. П. Ільинов, кандидат філологічних наук, доцент; П. Л. Кащанський, кандидат філософських наук, доцент; Б. А. Шайкевич, кандидат філологічних наук, доцент; кафедра наукового атеїзму, етики та естетики (засівдуючий — доктор історичних наук, професор П. К. Лобазов), редактор — І. С. Шелестович.

Замовлення на виданий бібліографічний вказівник Одеська державна орденна Дружби народів наукова бібліотека імені О. М. Горького просить надсилати на адресу: 270057, Одеса-57, вул. Пастера, 13, ОДНБ ім. О. М. Горького, редакційно-видавницький відділ. Телефон відділу 23-38-11.

О. ЄФІМОВ,

Старти здоров'я

Отже, змагання «Одеса—Ванкувер» усім сподобались. Бо й справді це було свято сили, краси і вправності. Але головне, що кожен зрозумів: без руху в наш динамічний вік жити неможливо.

НА ЗНІМКАХ: ритмічна гімнастика на університетському стадіоні; святковий фейерверк на честь змагань в Одесі.

Фото В. ПАЩУКА.

Едуард Хейфец

Три закони роботехніки

[ЗА АЙЗИКОМ АЗИМОВИМ]

задоволити її еротичних примх, саме через три вищезгаданих закони, вона знищувала їх одного за одним. Проте, я людина інтелігентна і бульварщини не читаю. І взагалі, якби мене обрали президентом, я заборонив би розмножуватися, аби запобігти розповсюджуванню СНІДу.

Так от, 3-го січня 2019 року відбулося перше випробування робота з поведінкою, заснованою на трьох законах. То була досить інтелігентна шухляда розміром з скриньку для взуття, пристосована для виконання хатніх обов'язків. Її позитронний мозок міг робити 10^{10} операцій на секунду. Рухи були у 10^8 швидше людських. Проте антиінерційний пристрій робив їх надзвичайно м'якими та обережними. Не кажу вже про функції — їх було безліч. Але це я так, ради реклами.

Ну ось, ввімкнули робота. Попрацював він, тобто його мозок, 0,1 секунди, виконавши

свої 10⁹ операцій та як рвоне! Ясна річ — анігіляція. Немовби маленька атомна бомба вибухнула. Звичайно, на полігоні ніхто не уцілів. А осіліки не на кожен електрон анігільованих атомів знайшовся відповідний позитрон, радіація ще десять днів виводила з ладу привезеного на полігон комп'ютера, скільки Ми з Донованом не накручували його.

Нарешті на одинадцятий день комп'ютер почав обчислювати, і — ви мабуть не повірите — за характером вибуху вирахував кібернетичні операції робота за ті 0,1 секунди.

Ось вони: «Якщо я (у програмі хатньої прислуги для підвищення контакту з людиною було введено диференціал особи) даватиму поради людям, вони відвікнуть думати. Враховуючи, що розум визнає цінність людини, висновок — примусити її працювати. Згідно за програмою, примус — це теж шкода...»

Далі все це зациклилося і крутілося аж 0,1 секунди. Не дивно, що навіть запобіжники не витримали, через що робот порушив перший та третій закони разом.

«Надто розумною шухлядою була, — кажу, — це ж треба: переплатити людство з людиною!»

«А я взагалі не розумію цієї придibenці, трьох законів, — відповідає Донован, — працюють же без неї роботи-полісмени та роботи-кати!»

ПИШТЬ НАМ:

270057, Одеса-Центр вул.
Петра Великого, 2, держуні-
верситет, редакція газети «За
наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Ар-
мії 24, 1-й поверх, кімната, 9.

ДЗВОНІТЬ:

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.